

TK Conference on Reading 2012

การอ่าน และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ใน

โรงเรียนชั้นประถมศึกษาของกัมพูชา

คาน คาล (Mr. Kann Kall)

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2555
okmd สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

TK Conference on Reading 2012

วันที่ 10-11 พฤษภาคม พ.ศ.2555

ห้องอโนมาแกรนด์ โรงแรมอโนมา ถ.ราชดำริ กรุงเทพฯ

รายการคำย่อ

1- บทคัดย่อ

2- บริบทของประเทศ

3 - บริบทการศึกษาของกัมพูชา

3.1 ประวัติศาสตร์การศึกษา

3.2 โครงสร้างของระบบการศึกษา

3.3 ความสำเร็จทางการศึกษา และอุปสรรคและปัญหาระดับประถมศึกษา

3.3.1 ความสำเร็จ

3.3.2 อุปสรรคและปัญหา

4 - นิัยการอ่าน

4.1 มรดกที่หลงเหลือมาจากสงครามและระบอบการปกครองที่ล้มล้างเผด็จการ

4.2 วัฒนธรรมการอ่านในสังคม

4.3 วัฒนธรรมการอ่านภายในระบบการศึกษา

5 - มุ่งสู่การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

5.1 โครงการ #1 “การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในระบบการศึกษา”

5.1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

5.2 โครงการ #2 “การมีส่วนร่วมของชุมชนและการยกระดับการรับรู้”

5.2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.2.2 กิจกรรมของโครงการ

5.3 โครงการ #3 “การส่งเสริมการอ่าน”

5.3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.3.2 กิจกรรมของโครงการ

5.4 โครงการ #4 “ปรับปรุงทักษะการอ่านของเด็ก”

5.4.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

5.4.2 กิจกรรมของโครงการ

6 - บทสรุป

เอกสารอ้างอิง

รายการคำย่อ

DP: Development Partner

(คู่พัฒนา)

EMIS: Education Management Information System

(ระบบการจัดการข้อมูลทางการศึกษา)

KR: Khmer Rouge

(เขมรแดง)

MOEYS: Ministry of Education, Youth and Sports

(กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา)

NER: Net Enrollment Rate

(อัตราการเข้าเรียนสุทธิ)

NGO: Non-Governmental Organization

(องค์การพัฒนาเอกชน)

RtR: Room to Read

SIPAR: Soutien à l' Initiative Privée pour l'Aide à la Reconstruction

SVA: Santi Volunteer Association

(สมาคมอาสาสมัครสันติ)

1. บทคัดย่อ

เอกสารฉบับนี้เสนอภาพรวมของการพัฒนาการศึกษาในด้านสังคมและประวัติศาสตร์ของ กัมพูชา ก่อนและหลังที่ประเทศจะได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ผลกระทบจากสงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการเปลี่ยนระบอบสังคม การปรับปรุงระบบการศึกษา และโครงสร้างช่วงทศวรรษ 1980 และความสำเร็จหลังจากนั้น รวมถึงวัฒนธรรมการอ่าน สิ่งที่เป็นที่บุคคล ครอบครัว โรงเรียน และสังคมปฏิบัติ และอุปสรรค แนวทางเพื่อความก้าวหน้า ความคิดริเริ่ม โครงการ และการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยการรักการอ่าน และการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในกัมพูชา

2. บริบทของประเทศ

กัมพูชาเป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเขตแดนติดกับลาว เวียดนามและไทย กัมพูชามีอาณาเขตรวม 181,035 ตารางกิโลเมตร (69,898 ตารางไมล์) จากฝั่งตะวันออกถึงตะวันตกมีความยาว 580 กิโลเมตร และจากเหนือถึงใต้มีความยาว 450 กิโลเมตร

กัมพูชาได้สันติภาพในปี 2541 หลังจาก 30 ปี ของความไม่สงบทางสังคม สภาพต่าง ๆ ในกัมพูชาได้เปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์หลังความขัดแย้งไปสู่การพัฒนาที่ปกติมากขึ้น การเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งล่าสุดบ่งชี้ให้เห็นถึงทิศทางที่ดีหลังจากที่พรรคการเมืองทั้งหมดสามารถแก้ปัญหาความแตกต่างด้วยการเจรจาแทนการใช้ความรุนแรง

จากการสำรวจสำมะโนครัวประชากรปี 2551 ประชากรรวมของกัมพูชาเพิ่มขึ้นจาก 11.5 ล้านในปี 2541 เป็น 13,388,910 ในจำนวนนี้ 51.4% เป็นผู้หญิงและเด็กหญิง จำนวนคนในแต่ละครัวเรือนเฉลี่ยคือ 5 คน หนึ่งในสามของครัวเรือน (25.6%) มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว และ 56% ของประชากรอายุต่ำกว่า 25 ปี¹ การสำรวจสำมะโนครัวประชากรบ่งชี้ว่า 80.5% ของประชากรกัมพูชาอาศัยอยู่ในเขตชนบท และเกือบ 90% ของความยากจนของประเทศอยู่ในชนบทเช่นกัน ประชากรในเมืองเพิ่มขึ้นเพราะจำนวนงานที่เพิ่มขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ รัฐบาลประมาณการณ์ว่า 25-28% ของประชากรทั้งหมดอพยพย้ายเข้ามาในเมือง จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัวลดจาก 5.5 ในปี 2541 มาเป็น 4.7 ในปี 2551 อายุขัยของประชากรในปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็น 64 ปี สำหรับผู้หญิง และ 52 สำหรับผู้ชาย

เสถียรภาพทางการเมืองที่มีมาเป็นเวลากว่าทศวรรษทำให้กัมพูชาสามารถฟื้นฟูประเทศทั้งทางสังคม การพัฒนา และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP – จีดีพี) เพิ่มขึ้น 5.8% ถึง 8.5% ต่อปี ระหว่างปี 2542 ถึงปี 2554 ยกเว้นในปี 2550 ซึ่ง จีดีพีสูงถึง 13.5%

¹ National Institute of Statistics, MoP, Cambodia, "General Population Census of Cambodia 2008", August 2008

เศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้า การท่องเที่ยว การก่อสร้าง และ อุตสาหกรรมการเกษตร จีดีพีต่อหัวของกัมพูชาเพิ่มขึ้นจากประมาณ 290 เหรียญสหรัฐ² ในต้น ทศวรรษ 1990 เป็นประมาณ 909 เหรียญสหรัฐในปี 2554³ การเติบโตของจีดีพีมีผลที่ดีอย่างมากใน การลดอัตราความยากจน อัตราความยากจนลดจากกว่า 47% ในปี 2536 มาเป็น 30% ในปี 2550 และลดลงเหลือ 26% ในปี 2552⁴ อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังคงเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุด ประเทศหนึ่งในภูมิภาค โดยมีตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนามนุษย์ที่เป็นปัญหาอย่างมาก อัตราความยากจน ในชนบทยังสูงมากซึ่งอยู่ที่ประมาณ 35-40% ทั้งนี้ 80% ของคนกัมพูชายังคงหาเลี้ยงชีพจาก การเกษตร การแปรรูปอาหาร หรือการทำปาล์ม สิ่งที่ยังคงขาดแคลนในบริเวณชนบทห่างไกลคือ การมี งานทำถาวร การมีไฟฟ้าใช้ หรือการมี น้ำที่บริโภคได้

3. บริบทการศึกษาของกัมพูชา

3.1 ประวัติศาสตร์การศึกษา

ภาษาของกัมพูชา หรือ เขมร เป็นส่วนหนึ่งของตระกูลภาษามอญ-เขมร การศึกษาในกัมพูชา เริ่มขึ้นต้นศตวรรษที่ 17 โดยส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูงของสังคม และแพร่กระจายออกไป ในศตวรรษที่ 20⁵ ระบบการศึกษาตามประเพณีแบบนอกระบบนี้มีศูนย์กลางอยู่ที่วัดในท้องถิ่น และ วัดยังเป็นแหล่งการเรียนรู้หลัก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนให้รู้ถึงพื้นฐานทางศาสนา การอ่าน ออกเขียนได้ ความรู้พื้นฐานเรื่องตัวเลข นิทานพื้นบ้าน โคลงกลอน และทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตในชนบทของชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ สองศตวรรษหลังจากการยึดครองของฝรั่งเศสในปี 2406 การศึกษาแบบตะวันตกได้ค่อย ๆ เข้าแทนที่ระบบการศึกษาแบบนอกระบบตามประเพณีดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม หลายปีผ่านไป การศึกษาแบบมีระบบก็ไม่ได้พัฒนาเพื่อสนองความต้องการในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะฝรั่งเศสมีเจตนาที่จะกีดกันชาวกัมพูชาจากการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจของ ตนเอง ฝรั่งเศสมีแนวโน้มที่จะใช้การศึกษาแบบตะวันตกให้ค่อย ๆ บั่นทอนการศึกษานอกระบบของ กัมพูชา

ในปี 2496 (ค.ศ. 1953) กัมพูชาได้เอกราชอย่างสมบูรณ์จากฝรั่งเศส จึงได้มีโอกาสปรับปรุง และพัฒนา การศึกษาในชนบท รัฐบาลช่วงทศวรรษ 1950 และ 1960 ค่อย ๆ พัฒนาขยายการศึกษา ให้ก้าวหน้าไปอย่างมาก การศึกษาระดับประถมและมัธยมได้ขยายไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

² IMF, 2006: "Cambodia, Selected issues and Statistical Appendix", July, Country Report No 06/265

³ Phnom Penh weekly news update: <http://www.pps.com.kh>

⁴ Prime Minister address at the Opening of the National Forum on the Dissemination of National Social Protection Strategy for the Poor and Vulnerable People in Cambodia: <http://www.cnv.org.kh/2011>

⁵ Sideth S. Dy; Strategies and Policies for Basic Education in Cambodia: Historical Perspectives: <http://ehlt.flinders.edu.au/education/iej/articles/v5n1/dy/paper.pdf>

ในขณะที่มีการเริ่มก่อตั้งสถานศึกษาระดับสูง อย่างเช่น สถาบันอาชีวศึกษา ศูนย์ฝึกหัดครู และมหาวิทยาลัยด้วย อย่างไรก็ตาม การมุ่งเน้นให้เด็กสามารถเข้าถึงการศึกษา

ในทุกระดับทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพ ห้องเรียนขาดอุปกรณ์ และครูขาดการฝึกอบรม

ในต้นปี 2513 เมื่อสงครามกลางเมืองเกิดขึ้นในกัมพูชา ระบบการศึกษาที่ไม่ดีอยู่แล้วก็ยิ่งเลวร้ายขึ้นไปอีก โรงเรียนมากกว่าหนึ่งในสามต้องปิดตัวลง หรือมีการเรียนการสอนแต่ไม่สม่ำเสมอ โรงเรียนเกือบร้อยแห่งถูกระเบิดพังราบ ในขณะที่โรงเรียนอีกจำนวนมากได้กลายเป็นค่ายทหาร คลังอาวุธ และคุก ครูต้องหลบหนีเข้าในเมือง หรือถูกบังคับให้เข้าร่วมกับกองทัพของฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายต่อต้านรัฐบาลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ในเดือนเมษายน 2518 หลังจากที่เขมรแดงได้เข้ายึดอำนาจ เขมรแดงได้เร่งที่จะกำจัดรากฐานเก่าของสังคมกัมพูชาแบบถอนรากถอนโคน รวมทั้งระบบการศึกษาแบบเก่า เขมรแดงได้ตั้งใจที่จะทำลายรากฐานการศึกษาแบบสมัยใหม่โดยสั่งให้ปิดโรงเรียนทั่วประเทศ ห้องเรียนถูกทิ้งร้าง หนังสือถูกปล่อยให้ผุพัง หรือใช้ฆวนบูหรี คนที่มีการศึกษาสูง เช่น แพทย์ ทนาย ครู อาจารย์ในมหาวิทยาลัย นักศึกษามหาวิทยาลัยถูกถือว่าเป็นศัตรูกับรัฐบาล เป็นผู้ต้องสงสัย และได้รับการปฏิบัติอย่างโหดร้าย คนพวกนี้จะถูกบังคับให้ทำงานในค่ายกรรมกร หรืออาจถึงขั้นถูกประหารชีวิต แหล่งข้อมูลหลาย ๆ แห่งยืนยันว่าเมื่อระบอบการปกครองของเขมรแดงสิ้นสุดลง ประมาณการณ์ว่า 75 ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของนักการศึกษากัมพูชาได้ถูกฆ่าตาย หรือไม่ก็ตาย เพราะทำงานหนัก หรือหลบหนีออกจากประเทศ นอกจากนั้นแล้ว เขมรแดง ยังทำลายโครงสร้างพื้นฐานของการศึกษาอย่างรุนแรง เช่น ทำลายสิ่งก่อสร้าง และทรัพยากรการเรียนรู้ (หนังสือและวัสดุการสอน) จนแทบจะไม่มีสิ่งใดเหลืออยู่

ในปี 2522 หลังจากการล่มสลายของเขมรแดง ระบบการศึกษาของกัมพูชาได้เริ่มต้นใหม่จากศูนย์ การไม่รู้หนังสือเพิ่มขึ้นถึงมากกว่า 40% และเยาวชนอายุต่ำกว่า 14 ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาพื้นฐานใด ๆ เลย รัฐบาลเริ่มบูรณะและพัฒนาระบบการศึกษาโดยสนับสนุนให้ผู้ที่รอดชีวิตอยู่รวบรวมทุกสิ่งทำได้เพื่อฟื้นฟูระบบการศึกษา เนื่องจากว่าแทบจะไม่มีครูผู้สอนเหลืออยู่ รัฐบาลจึงได้สนับสนุนผู้ที่มีการศึกษาไม่ว่าจะในระดับใดให้ช่วยทำงานเป็นครู เพื่อจะให้มีการศึกษากลับขึ้นมาใหม่ ก่อนที่จะได้รับมอบหมายให้ไปเป็นครู จะได้รับการอบรมระยะสั้นเป็นเวลาประมาณหนึ่งถึงสองเดือน หรือสองถึงสามสัปดาห์ คำขวัญในขณะนั้นคือ “คนที่มีความรู้มากกว่าสอนคนที่มีรู้น้อยกว่า” นอกเหนือจากการขาดแคลนบุคลากร ปัญหาการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการศึกษายังรุนแรงเกินกว่าจะนึกภาพกันออก เช่นต้องเรียนต้องสอนกันในกระท่อมมุงด้วยใบไม้ ที่พื้นห้องเป็นดิน หรือเรียนตามใต้ต้นไม้ หรือใต้ถุนบ้านของคนในหมู่บ้าน การฟื้นฟูและการพัฒนาทางการศึกษาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากสงครามกลางเมืองที่ต่อเนื่องในประเทศ การห้ามค้าขายระหว่างประเทศ ทั้ง ๆ ที่มีอุปสรรคมากมายเหล่านี้ ประมาณปี 2523 – 2524 การให้

การศึกษาในระดับโรงเรียนได้เริ่มต้นขึ้นใหม่ ครูได้รับการฝึกอบรม และคุณภาพทางการศึกษาได้รับการปรับปรุงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (Ministry of Education, Youth and Sport, 1999)

3.2 โครงสร้างของระบบการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกัมพูชาได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรวดเร็วของระบอบสังคมและการเมือง รวมถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของเขมรแดง (Khmer Rouge Regime) โครงสร้างการศึกษาในระบบมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครั้งคราว เช่นในช่วง 2493 – 2518 โครงสร้างการศึกษาจะเป็น 6:4:3 ก่อนปี 2528 จะเป็น 4:3:3 ก่อนปี 2539 โครงสร้างจะเป็น 5:3:3 และหลังจากนั้นคือ 6:3:3 ในปัจจุบันนี้ การศึกษาพื้นฐานจะใช้เวลา 9 ปีแรกในโรงเรียนโดยเน้นที่จะสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อายุ	ชั้นปี	ระดับการศึกษา	อายุ	ชั้นปี	ระดับการศึกษา	อายุ	ชั้นปี	ระดับการศึกษา	อายุ	ระดับการศึกษา
3	ต่ำ	ก่อนวัยเรียน	6	1	โรงเรียนประถม	12	7	มัธยมต้น	18	การศึกษา ระดับสูง หรือ อาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัย
4	กลาง		7	2		13	8		19	
5	สูง		8	3		14	9		20	
			9	4		15	10	มัธยมปลาย	21	
			10	5		16	11		22	
			11	6		17	12		23	

ตารางข้างล่างสรุปโครงสร้างระบบการศึกษาในปัจจุบัน⁶

นับตั้งแต่ปี 2539 กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา (Ministry of Education, Youth and Sport (MOEYS) ได้ให้คำจำกัดความของระยะเวลาการศึกษาขั้นต่ำสุดสำหรับระดับประถมไว้ที่ 850⁷ ชั่วโมงต่อหนึ่งปีการศึกษา นโยบายการศึกษาของ MOEYS คาดหมายว่า เมื่อนักเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนจะมีพื้นฐานการอ่านออกเขียนได้และมีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ พื้นฐานการศึกษาทางศิลปะ (การวาดภาพ การร้องเพลง นาฏศิลป์ และดนตรี) พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เมื่อนักเรียนจบประถมปีที่ 4-6 นักเรียนจะมีความรู้ และความเข้าใจภาษาเขมร คณิตศาสตร์ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และอื่น ๆ เพิ่มขึ้นซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

⁶ Ministry of Education, Youth and Sport

⁷ The learning-teaching hours here is in line with the minimum standard defined in the EFA.

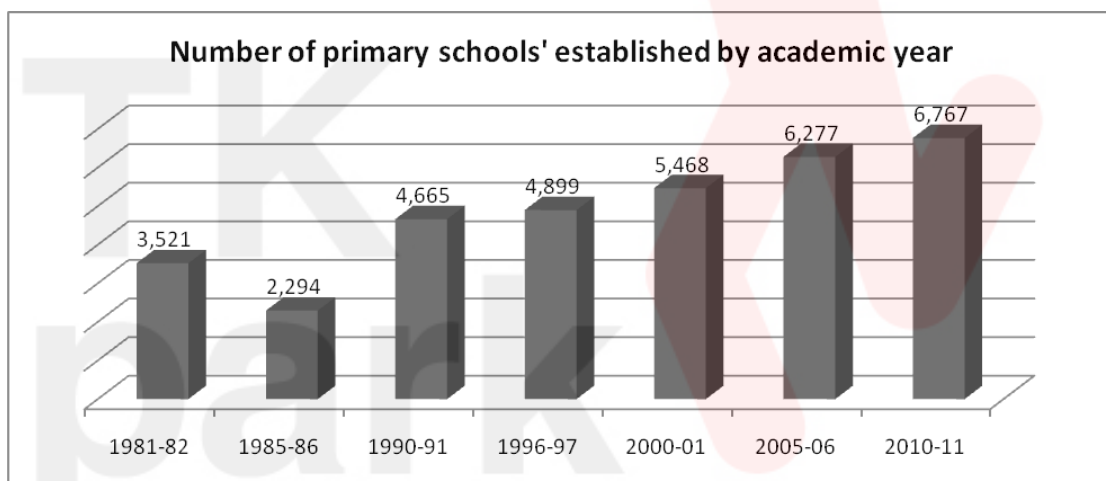

3.3 ความสำเร็จทางการศึกษา และอุปสรรคและปัญหาในระดับประถมศึกษา

3.3.1 ความสำเร็จ

ทั้ง ๆ ที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคและปัญหามากมายหลังการเป็นอิสระจากระบบการปกครองของเขมรแดงซึ่งได้ทำลายโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมโดยสิ้นเชิงรวมทั้งระบบการศึกษาได้สูญหายไปจากกัมพูชา การศึกษาในกัมพูชาในปัจจุบันได้ประสบความสำเร็จอย่างมาก สิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาและครูถูกส่งไปทั่วประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท โรงเรียนประถมจำนวน 6,767 แห่งได้รับการก่อตั้งขึ้น และโรงเรียนมัธยมตอนต้นได้ถูกสร้างขึ้นในเกือบจะทุกเขตของประเทศ

จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ก่อตั้งขึ้นในแต่ละปีการศึกษา

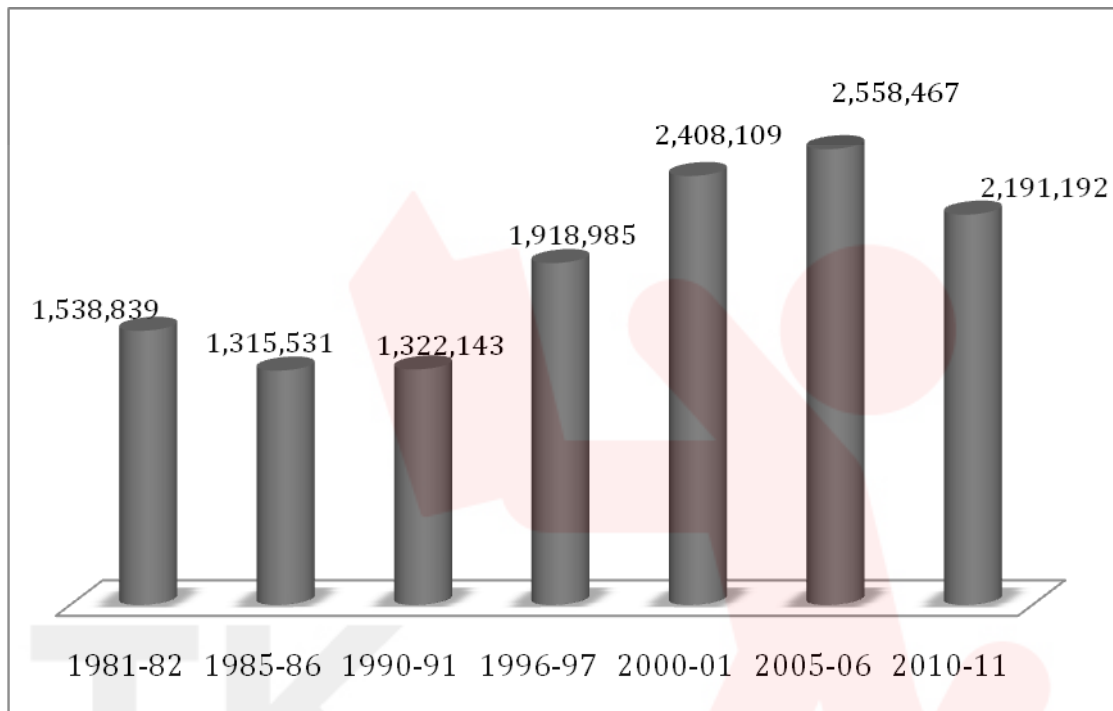

จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrollment Rate (NER)) ของนักเรียนเพิ่มขึ้นจาก 83.6% ในปีการศึกษา 2543-2544 เป็น 95.8%⁸ ในปี 2553-2554 โดยสรุปแล้วรัฐบาลกัมพูชาและกระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา ได้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าอย่างมากในการนำกลยุทธ์ “การศึกษาสำหรับทุกคน” (Education for All) มาใช้เพื่อประกันถึงความเท่าเทียมกันและประกันว่าเด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาพื้นฐาน 9 ปี

⁸ MoEYS, EMIS 2000-01; 2010-2011

จำนวนนักเรียนประถมศึกษาที่เข้าเรียนในแต่ละปีการศึกษา

3.3.2 อุปสรรคและปัญหา

ความสำเร็จในการฟื้นฟูการศึกษาในกัมพูชาสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลกัมพูชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา ในการสร้างทรัพยากร มนุษย์ และปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพในการศึกษาอย่างจริงจัง การศึกษาในกัมพูชายังคงเผชิญหน้ากับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาเด็กเรียนจำนวนมากในแต่ละชั้น การขาดแคลนครู และตำราเรียนที่มีคุณภาพ การเข้าถึงสื่อการอ่านเพิ่มเติมที่จำกัด มีอัตราการเรียนซ้ำชั้น หรือออกจากโรงเรียนสูง

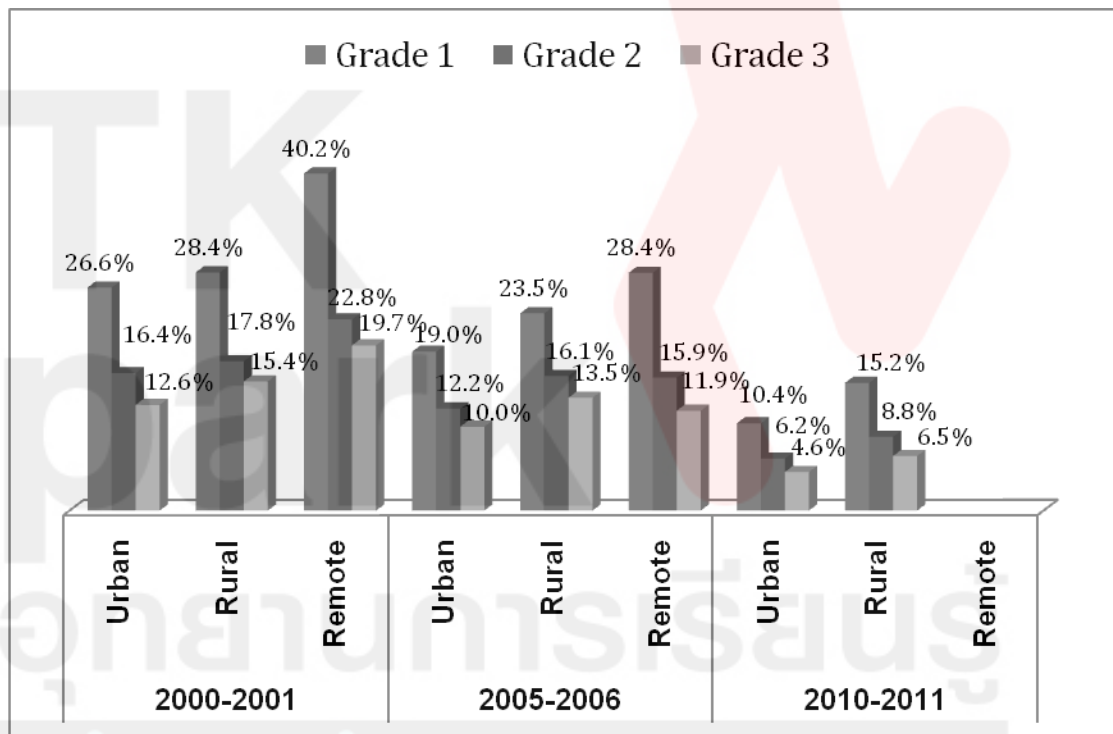
คุณภาพการศึกษาเป็นปัญหาสำคัญของทุกระดับการศึกษา อุปสรรคในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษามีรากฐานปัญหาจากครูที่มีคุณภาพต่ำและฝึกอบรมมาน้อย รัฐบาลมีงบประมาณที่จะลงทุนไปกับการศึกษาในปริมาณที่จำกัด ดังนั้นครูจึงได้รับเงินเดือนน้อย ไม่มีแรงจูงใจที่จะทำงานหรือความรับผิดชอบ รายได้ที่ไม่เพียงพอผลักดันให้ครูต้องหารายได้เสริม โดยเรียกค่าธรรมเนียมเพิ่มหรือทำงานพิเศษอื่น ๆ เสริม การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มดังกล่าวทำได้โดยการบังคับให้นักเรียนเรียนพิเศษด้วย หรือเรียกเก็บค่ารักษาชื่อไว้ในรายชื่อนักเรียน ค่าเพิ่มคะแนน ค่าบทเรียน หรือข้อสอบ สำหรับครูที่ทำงานเสริม จะมาสอนเฉพาะบางช่วงเวลาที่ยังโรงเรียน หรือมา

ทำงานสายแต่เลิกเร็ว นอกจากนั้นแล้วครูมักจะไม่มีความรู้การศึกษาที่สูง ประมาณ 4.19% มีการศึกษาแค่ระดับประถม 53.68% มีการศึกษาระดับมัธยมต้น 40.88% มีประกาศนียบัตรมัธยมปลาย และมีเพียง 1.2% ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา (EMIS 2010-11) ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษายังอยู่ที่ด้วยการนำระบบเข้าเรียนครึ่งเวลามาใช้ด้วย การสำรวจหลายครั้งโดยกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และกลุ่มผู้บริจาคหลักเห็นพ้องกันว่าจำนวนชั่วโมงเรียนต่ำกว่าเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศ นักเรียนในเมืองจะได้เรียนประมาณ 650-750 ชั่วโมงต่อปี ในขณะที่นักเรียนในเขตชนบทห่างไกลจะได้เรียนประมาณ 450 – 460 ชั่วโมง แผนภูมิต่อไปนี้แสดงถึงปัญหาสำคัญ ๆ ในการศึกษาในระดับประถม

อัตราการเรียนซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถม

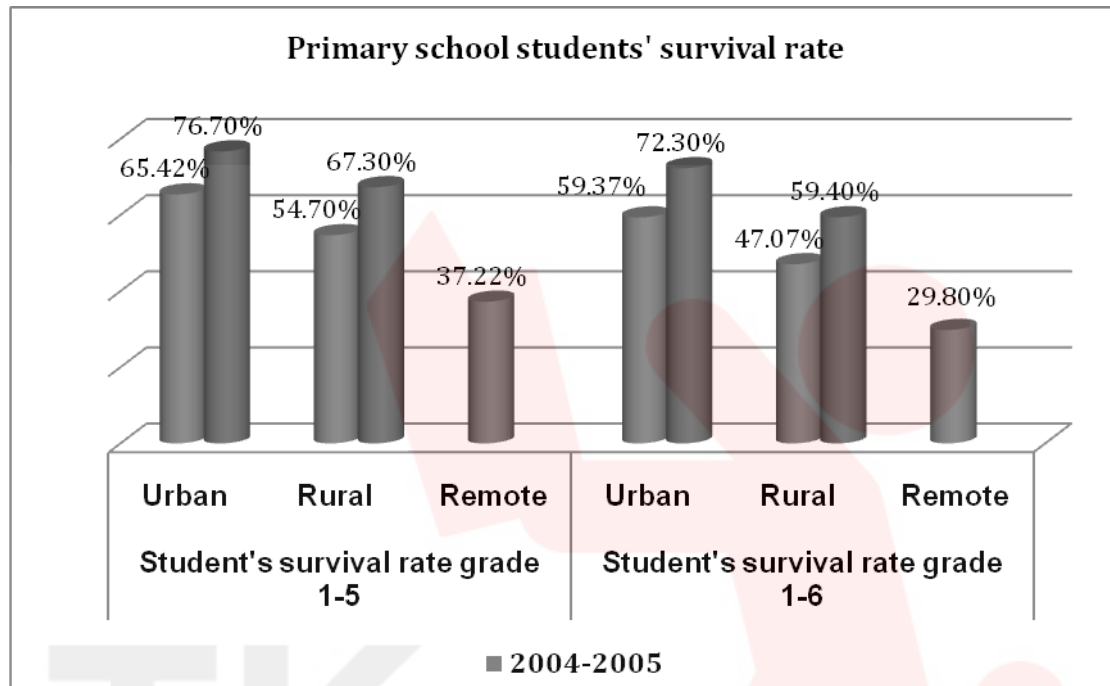
จำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และปีการศึกษา

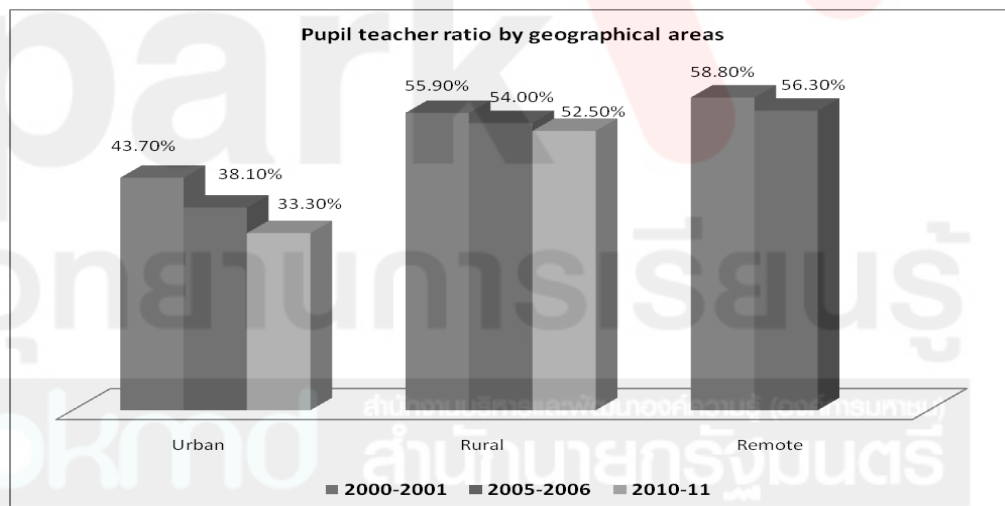
Source: EMIS 2000-2010, 2005-2006, 2010-2011

อัตราการเรียนได้ตลอดของนักเรียนระดับประถม

อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์

4. นิัยการอ่าน

4.1 สิ่งที่หลงเหลือมาจากสงครามและระบอบการปกครองการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ในช่วงก่อนและระหว่างการปกครองของฝรั่งเศส เอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประเพณี นิยมทางวัฒนธรรม จริยธรรมทางสังคม นิทานพื้นบ้าน เพลงโบราณ โคลงกลอนและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ สังคมเกือบจะไม่มีหรือมีน้อยมาก ณ เวลานั้นความรู้ถูกส่งต่อมาโดยปากต่อปาก จากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะมีแต่เฉพาะในสังคมชั้นสูงของกัมพูชาและที่วัดทางพุทธศาสนาเนื่องจากวัดเป็นแหล่งการเรียนรู้หลัก

นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 จนถึงทศวรรษ 1970 เป็นช่วงเวลาที่รุ่งเรืองของการพัฒนาการศึกษาในกัมพูชา นักเขียน สำนักพิมพ์และอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์เริ่มปรากฏขึ้นในสังคม กลุ่มนักอ่านและตลาดการพิมพ์ค่อย ๆ เติบโตขึ้น สงคราม(2513-2518) และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (2518-2540) ได้ทำลายการปรากฏขึ้นที่ดีทางสังคมนี้ ในช่วงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เขมรแดงได้ฆ่าปัญญาชนจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่สวมแว่นเพราะเขมรแดงเหมาเอาว่าแว่นบุคคลเหล่านี้อ่านหนังสือออก จากการกระทำนี้เองแทบจะไม่มีครู นักเขียน หรือนักวิทยาศาสตร์รอดชีวิตอยู่ในประเทศ โดยที่ชาวกัมพูชารุ่นที่เป็นต้นแบบคนที่รู้หนังสือตลอดจนวัฒนธรรมการอ่านถูกกำจัด รุ่นที่อ่อนวัยกว่าต้องใช้เวลาอีกหลายปีที่จะเริ่มต้นใหม่

4.2 วัฒนธรรมการอ่านในสังคม

ถ้าไม่คำนึงเรื่องประวัติศาสตร์ ในปัจจุบันนี้กัมพูชาเป็นที่รู้จักว่าเป็นสังคมที่คนไม่ชอบการอ่านมากนัก อาจเป็นไปได้ว่าการอ่านในชีวิตประจำวันไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคนกัมพูชาอาจไม่มีวัฒนธรรมการอ่าน ฯลฯ นอกจากสมมติฐานนี้ วัฒนธรรมการอ่านในกัมพูชาไม่ได้รับการสนับสนุนเพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

- คนกัมพูชาไม่อ่านเพราะไม่รู้หนังสือหรือขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอ่าน⁹
- ขาดต้นแบบสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ มา¹⁰
- ไม่มีเงินที่จะซื้อสิ่งตีพิมพ์มาอ่าน¹¹
- ผู้ปกครองในชนบทห่างไกลเชื่อว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กต้องอ่านหนังสือออกและเขียนได้ แต่ไม่เห็นประโยชน์จากการมีการศึกษาที่ดีกว่า
- ประชากรส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าการอ่านเป็นการทำงานไม่ใช่ความเพลิดเพลินหรือการสำรวจค้นคว้า บางส่วนเชื่อว่าการอ่านทำให้ปวดศีรษะ ฯลฯ

⁹ According to the result of the government's 2008 census, the most recent data available, the number of literate Cambodians jumped from 62.8 percent in 1998 to 78.5 percent in 2008. However, there is remaining question on how once defined literate.

¹⁰ Today, old generations still struggle with post conflicts trauma, especially parents and grandparents, who never experience or empowered to read. Thus, it is hard for them to see necessity/ importance of empowering their children to read.

¹¹ Various parents often struggle of choosing between food for the stomach and food for the brain.

- ทักษะการอ่านที่จำกัดหรือไม่เหมาะสม การตีพิมพ์ในภาษาท้องถิ่นและขาดการประเมินความจำเป็นและความสนใจในการอ่าน
- การเข้าถึงสิ่งตีพิมพ์มีจำกัด หรือไม่มีสิ่งที่จะให้อ่าน ในชนบทห่างไกล มีความแตกต่างอย่างมากระหว่างพื้นที่ในเมืองและชนบทที่ซึ่งเกือบจะร้อยละ 80 ของประชากรอาศัยอยู่
- ขาดการบังคับใช้ลิขสิทธิ์ เงินทุนสังคมหรือกลไกที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการเขียนรวมทั้งสนับสนุนนักเขียนและผู้เขียนภาพประกอบให้เขียนต่อไป นักเขียนชาวกัมพูชาไม่สามารถจะดำรงชีพจากอาชีพการเขียนได้
- จำนวนสำนักพิมพ์ในกัมพูชาและการสนับสนุนสำนักพิมพ์อิสระที่กำลังต่อสู้เพื่อการอยู่รอดมีจำกัด รัฐบาลไม่มีนโยบายหรือกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ธุรกิจการพิมพ์ทั้งเอกชน/อิสระให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งจะช่วยสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
- รัฐบาลขาดกลยุทธ์ ความคิดริเริ่มหรือการสร้างกิจกรรมประจำในการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านระดับชาติ ไม่มีการกำหนดวันอ่านหนังสือประจำชาติสำหรับส่งเสริมการอ่านในสังคม

4.3 วัฒนธรรมการอ่านภายในระบบการศึกษา

ปัจจุบันนี้ร้อยละ 93-95 ของเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา แต่ระบบการศึกษาทั้งระบบยังคงต่อสู้ดิ้นรนเพื่อแก้ปัญหาระบบที่มีคุณภาพต่ำ งานวิจัยหลายฉบับยืนยันว่าคุณภาพที่ต่ำของการศึกษามีส่วนเชื่อมโยงกับความสามารถในการอ่าน ความเข้าใจและการวิเคราะห์¹² ทั้ง ๆ ที่กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา (MoEYS) และคู่พัฒนา (DPs) ได้พยายามอย่างยิ่ง วัฒนธรรมการอ่านภายในระบบการศึกษาจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายอย่างดังนี้

- การอ่านเพิ่มเติมไม่เป็นสิ่งบังคับหรือสนับสนุนในระบบการศึกษาหรือในหลักสูตรของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดปีการศึกษา นักเรียนจะใช้ตำราเรียนทุกวิชาเพียงเล่มเดียว ไม่มีตำราเสริมจากรัฐบาลสำหรับนักเรียนที่รู้หนังสือ
- ระบบการศึกษาชั้นประถมศึกษาทั้งหมดยังคงใช้การเรียนรู้แบบนักเรียนไม่มีส่วนร่วม (ครูผู้สอนเป็นจุดศูนย์กลาง) ครูส่วนใหญ่จะสอนให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาจากตำราแทนที่จะให้อ่านเพื่อสำรวจค้นคว้า ศึกษาด้วยตนเอง นักเรียนที่ดีคือนักเรียนที่ท่องจำบทเรียนได้ทั้งหมดและสามารถเขียนลงในกระดาษคำตอบในห้องสอบได้ นักเรียนเหล่านี้จะได้คะแนนดีในการสอบ
- การฝึกอบรมทั้งก่อนสอนและระหว่างสอนเป็นส่วนน้อยที่จะเน้นการเรียนการสอนให้อ่านออกเขียนได้ในชั้นประถมตอนต้นและที่จะเน้นการสอนให้เด็กได้เรียนรู้

¹² Student Achievement and Education Policy: Results from the Grade Three Assessment, Oct 2006. Cambodia Education Support Project, National Assessment Component

เพิ่มเติมจากที่เรียนรู้มาแล้ว ในอดีตมีการเริ่มพูดเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center: CC) หรือโรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็ก (Child Friendly School: CFS) ตอนปลายทศวรรษ 1990 แต่ครูผู้สอนก็ไม่ได้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดทางการเงิน

- การเข้าถึงการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีขีดจำกัด การศึกษาระยะนี้ควรจะเน้นที่ทักษะการอ่านออกเขียนได้ในเบื้องต้น แต่เด็ก ๆ ส่วนใหญ่โดยเฉพาะในชนบทห่างไกลเริ่มเข้าโรงเรียนโดยไม่มีหนังสือ หรือไม่รู้จักสิ่งตีพิมพ์
- นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงสิ่งตีพิมพ์ที่หลากหลายหรือน่าสนใจที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ขาดสิ่งตีพิมพ์ที่เหมาะสมกับวัยหรือความสามารถในการอ่าน สิ่งตีพิมพ์เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนในขณะที่กำลังพัฒนาทักษะในการอ่าน รวมทั้งความสนใจและความอยากอ่านเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านที่ดี ซึ่งจะทำให้ความเพลิดเพลินด้วย
- อัตราส่วนของนักเรียนต่อครูสูงมาก ครูเองยังขาดทักษะในการช่วยส่งเสริมการอ่าน ทำให้การส่งเสริมการอ่านทั้งในและนอกห้องเรียนมีอุปสรรค

5. มุ่งสู่การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ถึงแม้จะมีความยากลำบากจากการขาดการลงทุนจากรัฐบาล ความจำกัดของทุนด้านบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ความเข้าใจของชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของชุมชน แต่ก็ยังมีแนวโน้มหลายอย่างในทางที่ดี รัฐบาลก็มุ่งพาเริ่มตระหนักว่าการอ่านมีบทบาทสำคัญในการสอนให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่ม เป็นสมาชิกของสังคมที่มีประสิทธิภาพ นับตั้งแต่กลางศตวรรษ 2000 กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา ได้พัฒนาเอกสารนโยบาย แสวงหาความร่วมมือเชิงกลยุทธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย และยังเปิดรับความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ มีกลุ่ม NGOs รวมถึง Room to Read ที่มีแหล่งเงินทุนเพียงพอที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านในระดับการศึกษาขั้นประถม กระทรวงศึกษาธิการและกีฬาได้ร่วมมือกับ NGOs ดำเนินโครงการหลายโครงการที่สนับสนุนการอ่านและช่วยให้มั่นใจว่าเด็ก ๆ จะเข้าถึงสื่อการอ่านอย่างเพียงพอและในหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งจะนำไปสู่ความสนุกสนานในการอ่าน และค่อย ๆ มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น โครงการเหล่านี้รวมถึงการสร้างห้องสมุดในโรงเรียนประถม ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน ก่อตั้งห้องสมุดเคลื่อนที่ อบรมบรรณารักษ์ อบรมนักเรียนผู้เขียนภาพประกอบ อบรมครู พิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่น สร้างศูนย์การอ่านของชุมชน จัดรายการวิทยุ จัดกิจกรรมการอ่าน จัดประกวดการเล่าเรื่องและการอ่าน สร้างและพัฒนาห้องสมุดนอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษา เยวชนและกีฬาเล็งเห็นว่ากว่าร้อยละ 80 ของคนกัมพูชาอาศัยอยู่ในชนบทห่างไกล โครงการเหล่านี้มุ่งที่จะลดช่องว่างของการขาดสื่อการอ่านซึ่งมีแต่เฉพาะภายในเมืองหรือเมืองหลัก ๆ ในขณะที่ในชนบทห่างไกลแทบจะไม่มีสื่อการอ่านเลย โครงการและกิจกรรมที่เสนอที่นี้ดำเนินการโดย NGOs นานาชาติ 3 องค์กรได้แก่ 1) Room to Read (RtR) 2) Santi Volunteer Association (SVA) 3) Soutien à l' Initiative Privée pour l'Aide à la Reconstruction (SIPAR) ร่วมกับชุมชนและกระทรวงศึกษา เยวชนและกีฬา

5.1 โครงการ # 1 “การสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในระบบการศึกษา”

5.1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีเด็กจำนวนมากขึ้นที่จะเข้าถึงสื่อการพิมพ์ที่หลากหลายและมีคุณภาพ
- เพื่อปรับปรุงทักษะการอ่านของเด็ก มีความสนุกสนานในการอ่านและค่อย ๆ สร้างนิสัยรักการอ่านและการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
- เพื่อให้ครู เจ้าหน้าที่การศึกษา และชุมชนให้สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการอ่านของเด็ก
- เพื่อผสมผสานกิจกรรมการอ่านในระบบการศึกษา และสร้างโครงสร้างของการศึกษาที่มีอยู่เพื่อให้มั่นใจว่าจะใช้งานได้และโครงการจะยั่งยืนถาวรได้ในระยะยาว

5.1.2 กิจกรรมของโครงการ

เพื่อผสมผสานวัฒนธรรมการอ่านในระดับโรงเรียน ประมาณการณ์ว่า ห้องสมุดโรงเรียนกว่า 3,500 แห่งถูกสร้างขึ้นในโรงเรียนระดับประถมหรือระดับก่อนหน้านั้น ห้องสมุดเหล่านี้ส่วนใหญ่ก่อตั้งโดย NGOs และทุนจากผู้บริจาคร่วม ส่วนใหญ่แล้วจะมีห้องสมุดอยู่ 2 ประเภทในระดับประถมศึกษาคือ 1) ห้องสมุดในห้องเรียน/มุมห้องสมุด 2) ห้องสมุดจริง

ห้องสมุดในห้องเรียน
(CL) ห้องสมุดในห้องเรียนเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของพื้นที่ ห้องสมุดในห้องเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้เด็กเข้าถึงหนังสือและการอ่านได้ในวันที่ไปโรงเรียนและยังต้องการช่วยกระตุ้นครูให้ใช้วัสดุการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากตำราเรียนเล่มเดียว

ห้องสมุดในห้องเรียนประกอบด้วยชุดของหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและระดับการอ่านของชั้นเรียน ห้องสมุดเหล่านี้จะตั้งอยู่ที่ห้องเรียนห้องหนึ่งต่อระดับชั้นปี จะประกอบด้วยหนังสือประมาณ 100-250 เล่มขึ้นอยู่กับจำนวนของนักเรียนในชั้นปี ครูจะถูกฝึกถึงวิธีการจัดการหนังสือที่มีอยู่ผสมผสานให้เป็นกิจกรรมในชั้นเรียน และสนับสนุนการอ่านเพื่อการผ่อนคลาย จะมีการฝึกอบรมการดูแลและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในโครงการนี้เป็นเวลา 3 ปี

ห้องสมุดจริง (Concrete library) ห้องสมุดจริงจะจัดตั้งในห้องที่กำหนดไว้ (เป็นห้องเรียนที่ไม่ใช้) ในโรงเรียนหรือตึกใหม่ที่ตั้งอยู่เดี่ยว ห้องสมุดจะประกอบด้วยหนังสือชื่อต่างๆกัน 120-200 ชื่อ (ประมาณ 1,000-2,000 เล่ม) ทั้งที่เป็นหนังสือภาษาท้องถิ่นและหนังสือภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นยังมี นิตยสาร เกม โปสเตอร์ เกมปริศนาและกิจกรรมสนุกสนานเกี่ยวกับการศึกษา

ห้องสมุดจริงมักจะมีขนาด 7 เมตร x 9 เมตร สิ่งอำนวยความสะดวกจะประกอบด้วยชั้นวางหนังสือสองด้าน จำนวน 4 ตัว โต๊ะอ่านหนังสือ 4 ตัว โต๊ะและเก้าอี้บรรณารักษ์ ชั้นหวาย 5 ตัว ชุดเครื่องเขียนสำหรับห้องสมุด 1 ชุด บรรณารักษ์ได้รับการฝึกอบรมทางการบริหารห้องสมุด กิจกรรมในห้องสมุด พัฒนาอุปกรณ์ห้องสมุด โครงการจะได้รับการดูแลและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี หลังจากเปิดห้องสมุด โดยจะจัดหนังสือใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นประมาณ 200-350 เล่มต่อปี

ตึกห้องสมุดใหม่ที่ตั้งอยู่เดี่ยว

ห้องสมุดจริงที่เสร็จสมบูรณ์

การคัดเลือกหนังสือ หนังสือที่คัดเลือกให้กับห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา
ต้องอยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

- เนื้อหาเหมาะสมกับเด็กระดับประถมศึกษา
- สอดคล้องกับวัฒนธรรมและเหมาะกับเด็กหญิงและเด็กชายพอๆกัน
- ภาพและคำชัดเจน ใช้คำง่าย ๆ ง่ายต่อความเข้าใจมีความต่อเนื่อง
- เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา
- ใช้ภาษาที่น่าตื่นเต้นเร้าใจ
- ใช้ภาษาที่น่าสนใจและเสริมให้มีการสนทนากัน
- ความยาวของเรื่องเหมาะสม

การกำหนดมาตรฐานอย่างต่ำของห้องสมุดในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดสาธารณะระดับโรงเรียนประถมศึกษาไม่เคยกำหนดไว้จนปลายปี 2553 ระบบการจัดการข้อมูลทางการศึกษาของกระทรวงศึกษา เยาวชนและกีฬา รายงานว่า จากโรงเรียนประถมจำนวน 6,767 แห่ง มีห้องสมุดโรงเรียน 3,381 แห่ง แต่โดยความเป็นจริงแล้ว มีห้องสมุดจริงหรือมีห้องสมุดที่ใช้งานได้จริงเพียงครึ่งหนึ่งของตัวเลขดังกล่าวเท่านั้น ปัญหานี้มาจากการที่ครูใหญ่มักเข้าใจว่าห้องสมุดก็คือที่เก็บตำราหรือมีหนังสือ 20-50 เล่มบนชั้นหนังสือก็พอ สาเหตุอื่น ๆ ของปัญหานี้คือไม่มีบรรณารักษ์มาบริหารห้องสมุด ไม่มีสื่อการอ่านที่เพียงพอ นอกจากนั้นเงินทุนยังเป็นปัญหาหลัก ด้วยการสนับสนุนจาก RtR , SIPAR และ SVA จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขึ้นในปี 2554 มาตรฐานมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยครูใหญ่หรือครูที่จะพัฒนาห้องสมุดต่อไป มีการจัดสรรและระดมสื่อการสอน ตั้งบรรณารักษ์และชั่วโมงห้องสมุดในตารางเรียน

©Shanti Volunteer Association (SVA)

ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้กับบรรณารักษ์

5.2 โครงการ # 2 “การมีส่วนร่วมของชุมชนและการยกระดับการรับรู้”

5.2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อยกระดับการตระหนักรู้ของพ่อแม่และชุมชนถึงความสำคัญและคุณค่าของการศึกษา
- เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมในการอ่านที่ดีให้กับเด็ก
- เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กจะได้การสนับสนุนเพิ่มขึ้นจากสภาพแวดล้อม

5.2.2 กิจกรรมของโครงการ

การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ควรถูกมองข้าม ในการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของเด็ก ชุมชนสามารถสร้างและบำรุงรักษาห้องสมุด โดยการบริจาคเงินทุน ซ่อมแซมห้องสมุด สร้างเพิงอ่านนอกสถานที่ให้กับเด็ก ชุมชนต้องมีส่วนบริจาคเมื่อโรงเรียนได้รับคัดเลือกให้มีห้องสมุด การบริจาคอาจเป็นในรูปของของขวัญหรือเงินสดซึ่งจะเท่ากับ 15-20 % ของจำนวนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของการลงทุน แนวความคิดของการบริจาคของชุมชนก็เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ส่งเสริมความรับผิดชอบของคนในหมู่บ้านเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา และเพื่อการศึกษาของลูกหลาน ของพวกเขาเอง และยังเพื่อบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสนับสนุนให้เด็กมาอ่าน

พื้นที่การอ่านที่สร้างด้วยเงินทุนจากชุมชน

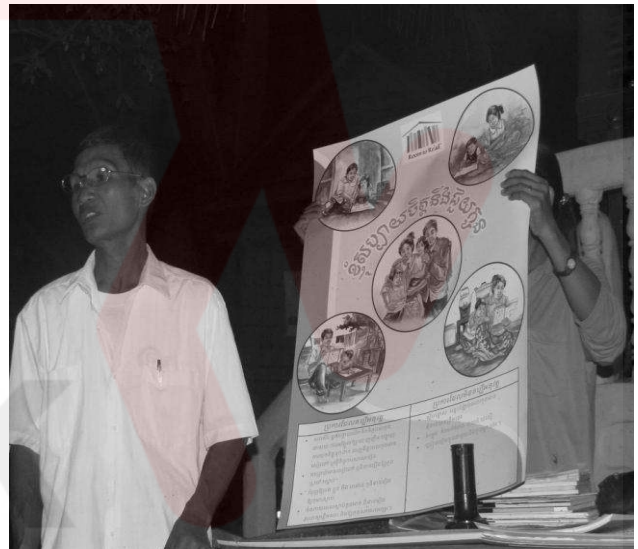
ผู้นำชุมชนเข้าร่วมการประชุม

การยกระดับการรับรู้ของชุมชน การยกระดับการรับรู้ของชุมชนจัดให้มีเพื่อช่วยให้พ่อแม่หรือชุมชนเข้าใจความสำคัญของการศึกษา คุณค่าที่เพิ่มขึ้น และวิธีการที่พวกเขาจะให้แรงบันดาลใจ และช่วยเด็ก ๆ ให้อ่าน การส่งเสริมอาจมีรูปแบบเป็นหนังสือนิทาน โปสเตอร์ที่แสดง

วิธีการที่พ่อแม่จะช่วยเด็ก ๆ ได้ โปสเตอร์จะอธิบายถึงวิธีการง่าย ๆ ซึ่งไม่เรียกร้องให้พ่อแม่ทำอะไรมากนัก หรือก่อให้เกิดความขัดข้องใจให้กับพ่อแม่ โดยเฉพาะพ่อแม่ที่ไม่รู้หนังสือ ข้อความในโปสเตอร์สนับสนุนให้พ่อแม่นั่งกับลูกและฟังสิ่งที่พวกเขาอ่าน ชื่นชมสิ่งที่ลูก ๆ อ่าน คุยกับลูกเกี่ยวกับภาพในหนังสือ ถามว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับเรื่องอะไร พูดคุยกับลูกเรื่องเวลาที่ลูกอยู่ที่โรงเรียน และสุดท้ายแนะนำให้พ่อแม่ใช้เวลาสัก 2-3 นาทีต่อวันกับลูก

การยกระดับการรับรู้ของชุมชนนี้จะดำเนินการโดยครูหรือเจ้าหน้าที่ในชุมชน นอกจากนั้นแล้วครูยังควรไปเยี่ยมเยียนตามบ้านเพื่อพบปะกับพ่อแม่ กิจกรรมนี้ดูเหมือนจะได้ผลตอบแทนที่ประหลาดใจ พ่อแม่และชุมชนเริ่มที่จะถามว่า “จะหาหนังสือได้ที่ไหน” “เราจะยืมหนังสือจากห้องสมุดได้ไหม” “จะช่วยลูกได้อย่างไรถ้าตัวเองอ่านหนังสือได้ไม่ดี” ฯลฯ

การยกระดับการรับรู้ของชุมชนดำเนินการโดยครูด้วยความร่วมมือจากผู้นำชุมชน

okmd

สำนักงานบริการและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
สำนักนายกรัฐมนตรี

บรรดาคุณแม่ได้รับเชิญให้มาดูแลลูกที่โรงเรียนเพื่อดูว่าลูกเรียนอะไรที่โรงเรียน ในขณะเดียวกันก็เข้าร่วม
อบรมให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและคุณค่าที่เพิ่มขึ้น

5.3 โครงการ#3 “การส่งเสริมการอ่าน”

5.3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อปรับปรุงระดับความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของประชากรทั้งประเทศ
- เพื่อส่งเสริมการอ่านของเด็ก ความเพลิดเพลินในการอ่าน และค่อย ๆ มินิสัยรักการอ่าน

5.3.2 กิจกรรมของโครงการ

ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดเคลื่อนที่ริเริ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกัมพูชา
และเพื่อให้สื่อการอ่านไปถึงชนบทห่างไกลที่มีหนังสือจำกัด ไปถึงเด็กและผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในเขตด้อย
โอกาสของชนเมือง หรือบริเวณสำหรับทั้งชายะ

ทีมห้องสมุดของ NGO ออกเดินไปทั่วชนเมืองพนมเปญ ชุมชนชนบทที่ห่างไกลด้วย
รถตู้ขนาดเล็ก หรือรถจักรยานยนต์ที่ดัดแปลงให้เป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดเคลื่อนที่จัดเตรียม
กิจกรรมต่าง ๆ ไว้ให้เด็ก ๆ เช่น การเล่าเรื่อง เอกสารแจกฟรี เกมส์ และกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ
และหนังสือให้ยืม

ทีมห้องสมุดเคลื่อนที่กำลังเล่นิทานให้เด็กในชนบทห่างไกลและชนเมืองของพม่า

เอกสารแจกฟรีที่เขตชนเมืองของพม่า

การเล่นิทานให้เด็กในชนเมือง

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทีมห้องสมุดนำกล่องหนังสืออ่านไปให้คนในหมู่บ้านหรือบ้านของนักเรียนเพื่อเด็ก ๆ ในละแวกนั้น
สามารถอ่านหนังสือหรือยืมไปอ่านที่บ้านได้

นิทรรศการหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านกับเด็กที่ศูนย์เด็กกำพร้าและกิจกรรมการอ่าน

okmd

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
สำนักนายกรัฐมนตรี

©Shanti Volunteer Association (SVA)

©Shanti Volunteer Association (SVA)

ช่วงเวลาการเล่าเรื่อง

การประกวดการอ่าน

การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้จะตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน หรือในสำนักงาน ชุมชน หรือสถานที่สาธารณะ ศูนย์การเรียนรู้ตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กและชุมชนเข้าถึงหนังสือได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมทักษะการอ่านออกเขียนได้ให้มากขึ้น และยังเพื่อเพิ่มการรับรู้ถึง ปัญหาสังคม (สุขภาพ เพศ สิทธิมนุษยชน ความรุนแรงในครอบครัว และสภาพแวดล้อม)

ศูนย์การเรียนรู้ที่ก่อตั้งโดย SIPAR ด้วยความร่วมมือกับโรงพยาบาลที่รัฐบาลบริหาร

การกระจายเสียงการเล่าเรื่องราวออกอากาศ การเล่าเรื่องราวหรือนิทานถือเป็น จุดเริ่มต้นของการศึกษา เพราะารูปแบบแรกของการศึกษาของเด็กคือ การฟังการพูดคุยของพ่อแม่ การเล่าเรื่องราวจะทำให้เด็ก ๆ ทุกกลุ่มอายุสนใจ และเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออกสามารถเข้าใจได้ และ

ในที่สุดช่วยเชื่อมโยงให้เด็ก ๆ เหล่านี้สนใจที่จะอ่านหนังสือ การเล่าเรื่องราวถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในบรรดากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากแนวความคิดนี้เอง นับตั้งแต่ต้นปี 2554 โครงการ Room to Read พร้อมกับความร่วมมือกับสถานีวิทยุเอฟเอ็มได้ออกอากาศการเล่าเรื่องราวสัปดาห์ละ 2 ครั้ง บรรณารักษ์ เด็ก ๆ หรือคนในชุมชนจะเป็นผู้เล่าเรื่องราวเหล่านี้ การเล่าเรื่องที่อ่านโดยเด็กจะดึงดูดเด็กวัยเดียวกัน และมีผลอย่างมากต่อการส่งเสริมการอ่าน หลังจากการเล่าเรื่อง จะมีการถามคำถามที่ส่งเสริมการใช้ความคิด และมีการกล่าวถึงจริยธรรมของเรื่อง เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดและการแก้ปัญหา

นอกจากการเล่าเรื่อง โครงการยังรวมเทคนิคพื้นฐานถึงวิธีการที่พ่อแม่จะช่วยและสนับสนุนให้เด็กอ่านหนังสือ และวิธีการที่จะสนับสนุนส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือ

นักเรียนกำลังเล่าเรื่องออกอากาศสดทาง

เด็กๆ ฟังการเล่าเรื่องที่กำลังออกอากาศ

สถานีวิทยุ

5.4 โครงการ # 4 “ปรับปรุงทักษะการอ่านของเด็ก”

ทักษะการอ่านออกเขียนได้และนิสัยการรักการอ่านเป็นสิ่งที่ส่งเสริมกันและกัน เด็กที่อ่านมากจะอ่านได้ดีขึ้น เด็กที่อ่านได้ดีขึ้นจะอ่านมากขึ้น โดยที่ทักษะการอ่านออกเขียนได้ และนิสัยรักการอ่านสัมพันธ์กันโครงการปรับปรุงทักษะการอ่านจึงถูกนำเสนอในที่นี้ด้วย เพื่อให้เห็นภาพรวมของโมเดลการทำงานโดยเข้าแทรกเสริมเพื่อ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกัมพูชา

5.4.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อปรับปรุงทักษะการเขียนและการอ่านที่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน
- เพื่อปรับปรุงความเข้าใจของครูในการพัฒนาทักษะในการอ่านและการเขียนในเด็กเล็ก และใช้วิธีการหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ในชั้นเรียน
- เพื่อจูงใจให้นักเรียนอ่านหนังสือ และพัฒนานิสัยรักการอ่านตลอดชีวิต

5.4.2 กิจกรรมของโครงการ

อัตราการเข้าเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาในกัมพูชาได้เพิ่มขึ้นมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ทั้งๆ ที่มีอัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้น การประเมินผลที่กระทำโดยกระทรวงศึกษาฯ และคู่พัฒนาเมื่อเร็วๆ นี้พบว่า 40% ของนักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ 3 และ 30% ของนักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่สามารถอ่านได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้โดยกระทรวง การขาดทักษะในการอ่านทำให้นักเรียนไม่สามารถจะสนุกสนานกับการอ่านหรือพัฒนาการรักการอ่านได้ โครงการ Room to Read กำลังดำเนินกิจกรรมต่อไปด้วยความร่วมมือของกระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา

การตีพิมพ์หนังสือเป็นภาษาท้องถิ่น สื่อการอ่านเสริมตามระดับชั้นสำหรับระดับประถมต้น ๆ ในกัมพูชานั้นมีน้อยมาก เพื่อแก้ปัญหาความต้องการหนังสือเด็กในภาษาท้องถิ่นที่มีคุณภาพและการที่มีหนังสือดังกล่าวจำกัด นับตั้งแต่ปี 2553 Room to Read ได้พัฒนาและตีพิมพ์หนังสือใหม่ 25-30 เล่ม ประมาณ 200,000 ฉบับได้ถูกตีพิมพ์และแจกจ่ายไปตามโรงเรียนประถมศึกษา หนังสือภาษาท้องถิ่นมีความหลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือนิทาน หนังสือเล่มใหญ่ หนังสือภาพพลิก เพื่อจะได้ดึงดูดความสนใจของนักเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ เนื้อหาจะผลิตถึงระดับความสามารถในการอ่านของแต่ละชั้นปี ความต่อเนื่องในการอ่าน ประเภทของหนังสือ เรื่องราวที่เป็นมิตรกับเด็ก และสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ พิจารณาว่าหนังสือดึงดูดความสนใจของเด็ก และสนับสนุนทักษะการเรียนรู้การอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งนิสัยรักการอ่านหรือไม่ ยิ่งกว่านั้นเพื่อให้มั่นใจว่าหนังสือที่ผลิตมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาวกัมพูชา สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความยั่งยืน หนังสือเหล่านี้จะพัฒนาโดยความร่วมมือของผู้มีพรสวรรค์ในท้องถิ่นที่ได้ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถมาแล้ว

หนังสือภาษาท้องถิ่นที่ตีพิมพ์

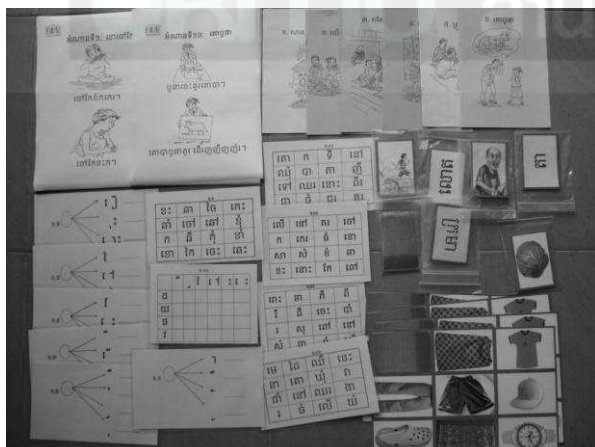
การประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งจัดให้กับ

นักเขียนและนักวาดภาพประกอบวัยหนุ่มสาวที่มีพรสวรรค์

การผลิตวัสดุเสริมการสอน

ถึงแม้ว่าการสอนในโรงเรียนจะเปลี่ยนจากครูเป็น
ศูนย์กลาง มาเป็นเด็กเป็นศูนย์กลางแล้วก็ตาม ครู
ยังคงต้องอาศัยตำราเรียนเพียงเล่มเดียวที่จะเป็น
สื่อการเรียนทั้งปีการศึกษา จริง ๆ แล้วการเรียนรู้
แบบเด็กเป็นศูนย์กลางต้องอาศัยความ
หลากหลายทางสื่อการอ่าน Room to Read จึง
ได้เสริมประเด็นนี้ด้วยการผลิตวัสดุเสริมเพิ่ม เช่น
การ์ดภาพ รายการคำ การ์ดประโยค สมุดเรียน/
กระดานแบบฝึกหัด หนังสือนิทาน และสนับสนุน

ให้ครูสร้างสภาพแวดล้อมห้องเรียนที่มีตัวหนังสือมาก ๆ เช่น จัดผลงานของนักเรียน โปสเตอร์
ป้าย เรื่องราวบนผนังหรือกำแพง แสดงคำควรรู้ บอร์ดข่าวสาร แผนภูมิ และโคลงกลอน

วัสดุเสริมการสอนที่ผลิตขึ้นเพื่อช่วยครูในการ
สอนอ่าน

การสร้างความสามารถของครู ถึงแม้ว่า
มากกว่าครึ่งหนึ่งของครูในโรงเรียน

ประถมศึกษา เป็นครูที่ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพมา แต่ความสามารถและทักษะในการสอนอ่านยังเป็นสิ่งที่ปัญหา เพื่อแก้ปัญหานี้ Room to Read ได้จัดการพัฒนาทางอาชีพให้กับครู เพื่อปรับปรุงทักษะของครูในการสอนอ่าน และเข้าใจการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนในเด็กเล็ก

การสนับสนุนฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงานนี้ ทำให้ครูสามารถใช้เวลาในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนจะสนใจ เรียนรู้การอ่าน และเวลาเรียนได้ใช้ไปกับการเรียนรู้ในช่วงเวลาเรียนภาษา

การฝึกอบรมเหล่านี้ได้ค่อย ๆ เปลี่ยนความคิดของครูที่เห็นว่าตำราเป็นแหล่งเรียนรู้ แต่เพียงอย่างเดียวของเด็ก ให้ตระหนักถึงความสำคัญของวัสดุอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการอ่าน

การเสริมสร้างความสามารถของครูในการสอนอ่าน

บทสรุป

นับจนถึงปัจจุบันมีการปรับปรุงอย่างมากทั้งในด้านการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา การเข้าถึงการศึกษาของนักเรียน การเข้าเรียนของนักเรียนในทุกระดับ ประชากรเริ่มเห็นความสำคัญของห้องสมุด และนิสัยการรักการอ่านว่า จะช่วยเสริมคุณภาพการศึกษาและเปิดหน้าต่างไปสู่โลกกว้าง กระทรวงศึกษาธิการ และกีฬา ได้สนับสนุนนโยบาย กลยุทธ์ และทำงานเพื่อกระตุ้นการอ่าน เจ้าหน้าที่ทางด้านการศึกษได้ทำงานเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองสนับสนุนส่งเสริมการอ่านของลูก

ถึงแม้จะดูเหมือนว่ามีแนวโน้มที่ดีทางด้านนิสัยรักการอ่านของเด็ก แต่ก็ยังต้องถือว่าหนทางยังอีกไกล และยังมีอุปสรรคท้าทายอย่างใหญ่หลวงกว่าที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่ซึ่งสังคมจะเพลิดเพลินกับการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน อุปสรรคในขณะนี้ รวมถึงสิ่งที่เป็นผลลัพธ์หลงเหลือมาจากความ

หายนะของกัมพูชา ในช่วงทศวรรษ 1970-1990 ทำให้พ่อแม่และชุมชนส่วนใหญ่มีขีดจำกัดทางการศึกษาหรือไม่มีการศึกษาเลย ทั้งผู้ใหญ่และเด็กเผชิญปัญหาขาดทักษะการอ่านและแรงจูงใจ ครูในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้การสอนแบบครูเป็นจุดศูนย์กลาง สอนให้เด็กท่องจำเนื้อหาในบทเรียน แทนที่จะให้เด็กนักเรียนสำรวจศึกษาเอง ครูมีความเข้าใจจำกัดถึงวิธีการที่จะเชื่อมโยงการสอนในชั้นเรียนกับการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลในห้องสมุด

ทั้ง ๆ ที่มีอุปสรรคและสิ่งท้าทายมากมายที่กล่าวถึงในบทความนี้ แต่ก็เห็นได้ชัดว่าเราสามารถใช้พลังใจให้พ่อแม่และชุมชนได้ข้ามสิ่งกีดขวางไปสู่ห้องสมุด พวกเขาได้ค่อย ๆ เข้าถึงความสำคัญของการอ่าน เราได้ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนความคิดความเชื่อของผู้ปกครองและชุมชน จากการเห็นห้องสมุดว่าเป็นเพียงสถานที่ที่เก็บหนังสือ มาเป็นเห็นห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่ซึ่งเด็กๆ สามารถค้นพบโลกที่กว้างกว่า ความคิดที่ยิ่งใหญ่กว่า และแนวความคิดที่ลึกซึ้ง ที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การเรียนรู้ชั่วชีวิต และนิยรักการอ่าน

เอกสารอ้างอิง

- Ayres, A. M. (1999) Policy making and policies of education in Cambodia. In D. Sloper (Ed.), *Higher education in Cambodia: The social and educational context for reconstruction*, Bangkok: UNESCO.
- Ayres, A. M. (2000) Tradition, modernity, and the development of education in Cambodia. *Comparative Education Review*.
- Historical Development of the Education System
(<http://www.bookrags.com/research/cambodiaeducation-system-ema-01/>)
- IMF, 2006:"Cambodia, Selected issues and Statistical Appendix", July, Country Report No 06/265
- National Institute of Statistics, MoP, Cambodia, "General Population Census of Cambodia 2008", August 2008
- Phnom Penh weekly news update: <http://www.pps.com.kh>
- Prime Minister address at the Opening of the National Forum on the Dissemination of National Social Protection Strategy for the Poor and Vulnerable People in Cambodia: <http://www.cnv.org.kh/2011>
- Room to Read; Literacy Strategy, May 2011
- Sideth S. Dy; Strategies and Policies for Basic Education in Cambodia: Historical Perspectives.
- Student Achievement and Education Policy: Results from the Grade Three Assessment, Oct 2006. Cambodia Education Support Project, National Assessment Component
- Summary Achievement Report of Shanti Volunteer Association (SVA); 2011
- SIPAR report 2011
- The Ministry of Education, Youth, and Sports' Education Management Information System; report 1997-98; 2005-06; 2010-2011